

การสร้างความตื่นตัวทางการเมืองในการตัดสินใจใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

RAISING CONCIIOUSNESS OF CITIZENSHIP IN DECISIONMAKING ELECTING REPRESENTATIVES OF PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE

พระประเสริฐ เตชโก, อนุภูมิ โชวเกษม และ สุรพล สุธะพรหม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

PhraPrasert Tejago, Anuphoom Showkasem and Surapon Suyaprom

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

*Corresponding author E-mail : Prasert20886@gmail.com

(วันที่รับบทความ : กันยายน 1, 2565 ; วันที่แก้ไขบทความ : กันยายน 21, 2565 ; วันที่ตอบรับบทความ : กันยายน 23, 2565)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการสร้างความตื่นตัวทางการเมือง ในการตัดสินใจใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2. เพื่อศึกษาปัจจัยการสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองแบบประชาธิปไตย ในการตัดสินใจใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ 3. เพื่อนำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรม เพื่อส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมือง ในการตัดสินใจใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการศึกษาแบบผสานวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบกับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาและการสนทนากลุ่มเฉพาะ

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพทั่วไปของการสร้างความตื่นตัวทางการเมืองในการตัดสินใจใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการกฎหมายและกฎหมาย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านใช้สิทธิแต่ไม่ละทิ้งหน้าที่ในระบอบประชาธิปไตย และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านมีส่วนร่วมทางการเมือง 2. ปัจจัยการสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองแบบประชาธิปไตย ในการตัดสินใจใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านทัศนคติ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านบุคลิกภาพ 3. รูปแบบการประยุกต์หลักพุทธธรรม เพื่อส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองในการตัดสินใจใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านกายกรรม การช่วยเหลือกิจธุระและเอื้อเฟื้อต่อสังคมด้วยความเต็มใจ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านทวิญญูสามัญญตา มีความเห็นชอบร่วมกัน ไม่ยึดถือตนเองเป็นใหญ่ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านวจีกรรม แนะนำเชิญชวนทำในสิ่งที่เกิดประโยชน์เสมอ

คำสำคัญ : การสร้างจิตสำนึก, ความเป็นพลเมือง, การตัดสินใจ

Abstract

Objectives of this research article were : 1. to study the general condition of raising citizenship consciousness in deciding to exercise the right to vote for members of the House of Representatives in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, 2. to study the factors for creating a consciousness of democratic citizenship in deciding to exercise the right to vote for members of the House of Representatives in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province and 3. to present the application of Buddhist principles to promote the creation of citizenship consciousness in deciding to exercise the right to vote for members of the House of Representatives in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. It was a combined research method between quantitative research and qualitative research, by quantitative

research using questionnaires and analyze the data with statistics, Mean, Standard Deviation. For the qualitative research, in-depth interviews with key informants were used, together with descriptive data analysis and specific group discussions.

The results of the research showed that :

1. The general condition of raising citizenship consciousness in the decision to exercise the right to vote for members of the House of Representatives in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province overall, it was at a moderate level. When considering each aspect, it was found that respect for laws and rules the most average, followed by the exercise of rights but not neglecting duties in the democratic system and the side with the least mean was political participation. 2. Factors for creating a sense of democratic citizenship in deciding to exercise the right to vote for members of the House of Representatives in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province overall, it was at a moderate level. When considering each aspect, it was found that the learning aspect with the highest mean, followed by attitude, and the aspect with the least mean was personality. 3. Model of application of Buddhist principles to promote the creation of citizenship awareness in decision-making to exercise the right to vote for members of the House of Representatives in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province overall, it was at a moderate level. When considering each aspect, it was found that on the acrobatic side, helping with business and being generous to society willingly with the highest mean, followed by the sophistication aspect, consensus not self-reliant and the aspect that has the least average value was the wording aspect, always inviting to do something useful.

Keywords : Consciousness building, Citizenship, Decision

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประชาธิปไตย เป็นระบอบการปกครองที่อำนาจสูงสุดเป็นของประชาชน ซึ่งประเทศไทยใช้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยมาอย่างยาวนาน โดยมีรัฐธรรมนูญเป็นแม่บทของกฎหมายในการปกครองนี้ และอยู่ภายใต้หลักการสำคัญที่ว่า “ประชาชน” เป็นเจ้าของประเทศอย่างแท้จริง และประชาชนทุกคนมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน สามารถปกครองตนเองได้ เนื่องจากระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองโดยประชาชน ซึ่งประชาชนมีอำนาจในการเลือกผู้แทน เพื่อทำหน้าที่พัฒนาประเทศ หรือแก้ปัญหาแทนตนเอง จึงจะเป็นไปตามรูปแบบและหลักการปกครองในระบอบนี้ โดยมีความเชื่อว่า ระบอบประชาธิปไตยสามารถพัฒนาประเทศได้อย่างยั่งยืน โดยจะต้องพัฒนาพลเมืองเป็นสำคัญ เพราะพลเมืองคือรากฐานของประชาธิปไตย และความเป็นพลเมือง (Citizenship) ของระบอบประชาธิปไตย จึงหมายถึง การเป็นสมาชิกของสังคมที่มีสิทธิพลควบคู่กับความรับผิดชอบ และมีสิทธิเสรีภาพควบคู่กับหน้าที่ โดยการยอมรับความแตกต่างและเคารพกติกาในการอยู่ร่วมกัน พร้อมทั้งมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาสังคมของตนเอง (Bryan S. Turner, 2000 : 19)

การจัดการเลือกตั้ง โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมได้มากที่สุดนั้น รัฐมีความจำเป็นต้องสร้างความรู้ ความเข้าใจ และสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ทำให้การเลือกตั้งมีความสุจริตเที่ยงธรรม โดยการจัดโครงการ ดังต่อไปนี้ 1. โครงการให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับบทบาทของพลเมือง 2. โครงการสร้างจิตสำนึกพลเมืองดี วิถีประชาธิปไตย 3. โครงการสร้างจิตสำนึกในการยับยั้ง ตระหนักรู้เรื่องภัยของการซื้อสิทธิ ขายเสียง และการทุจริต การเลือกตั้งทุกรูปแบบ รวมทั้งโครงการส่งเสริมการติดตามนโยบายของพรรคการเมืองโดยประชาชน และมีการจัดตั้งกองทุนสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างต่อเนื่อง จัดให้มีสิทธิประโยชน์การคุ้มครอง และการเยียวยาประชาชนที่เข้ามาสนับสนุนการเลือกตั้ง เพื่อลดปัญหาการขาดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2560 : 11-12)

ปัจจุบันยังมีประชาชนที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งจำนวนมาก ซึ่งมีสาเหตุหลายประการด้วยกัน ประการแรก คือ ขาดความสนใจในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง เนื่องจากประชาชนบางส่วนยังขาดการศึกษาและขาดความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมือง รวมถึงยังยึดติดกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบเดิม ที่มีลักษณะไม่สอดคล้องกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบประเทศตะวันตกมากนัก จึงส่งผลให้ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีความกระตือรือร้นที่จะสนใจ

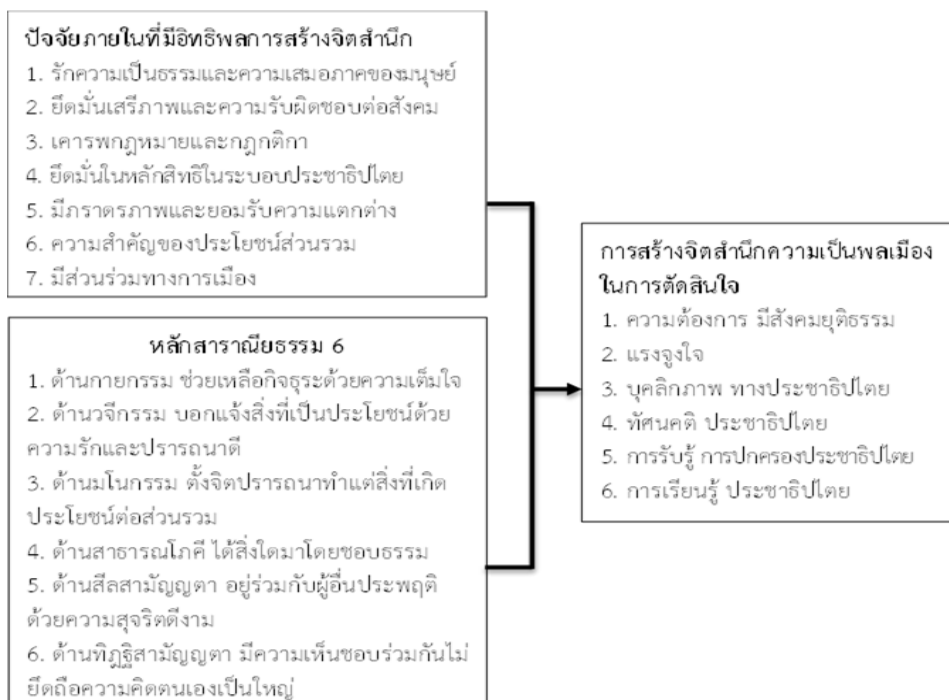
การเมืองแบบปัจจุบัน เนื่องจากถูกมองว่า การเมืองเป็นเรื่องน่าเบื่อและเป็นเรื่องของชนชั้นสูง ประการที่สอง กระบวนการในการเรียนรู้ทางการเมืองมิได้มีบทบาทช่วยให้ประชาชนทั่วไปเกิดความน่าสนใจ และไม่สามารถแสดงความคิดเห็น หรือโต้แย้งได้ ซึ่งสาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจากการที่ประชาชนขาดประสบการณ์ทางการเมือง ทำให้ไม่มีโอกาสแสดงบทบาทของการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเต็มที่ ประการที่สาม ปัญหาด้านสังคมและเศรษฐกิจ การเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นหรือวิพากษ์วิจารณ์การเมืองยังมีเสรีภาพไม่มากนัก ประการที่สี่ คนไทยชอบวิถีชีวิตแบบเรียบง่าย ไม่อยากมีปัญหาใคร มักยึดความสะดวกสบายเป็นสำคัญ และประชาชนส่วนใหญ่ไม่ศรัทธาต่อผู้บริหารประเทศบางคน เพราะไม่มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ ประการที่ห้า องค์กรทางการเมืองไม่เข้มแข็งพอที่จะเป็นหลักในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปกครองไปสู่ระบอบประชาธิปไตยได้อย่างแท้จริง เนื่องจากยังขาดความสามารถและความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ที่รับผิดชอบ รวมถึงมีการปฏิบัติและก่อรัฐประหารอยู่บ่อยครั้ง จนทำให้พรรคการเมืองขาดเสถียรภาพและอ่อนแอลง (วัชรภรณ์ โพธิ์สีดา, 2543 : 20)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการสร้างจิตสำนึกของความเป็นพลเมือง ในการตัดสินใจใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อนำผลการศึกษาวិจัยครั้งนี้ เสนอต่อเวทีประชาคมท้องถิ่น หน่วยงานเทศบาลตำบล รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการกำหนดแนวทางการวางแผนพัฒนา ตลอดจนยังเป็นการส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองที่ดีในการตัดสินใจไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และเพื่อให้การเลือกตั้งมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยที่ประชาชนให้ความสำคัญกับการออกมาใช้สิทธิเลือกตั้ง และสามารถปฏิบัติตนตามวิถีแห่งประชาธิปไตยได้อย่างถูกต้อง รู้หน้าที่ เคารพสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่นเป็นสำคัญ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมือง ในการตัดสินใจใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยการสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองแบบประชาธิปไตย ในการตัดสินใจใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อนำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรม เพื่อส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมือง ในการตัดสินใจใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) จำนวน 18 รูป/คน จากนั้นดำเนินการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 รูป/คน เพื่อสนับสนุนการวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย รวมจำนวนทั้งสิ้น 473,462 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านทั้ง 4 อำเภอ จำนวน 400 คน จากการคำนวณตามสูตรของทาโร ยามานะ (Taro Yamane) และตามสัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง จากประชากรแต่ละกลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และการวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิด และสร้างเครื่องมือ การวิจัยเชิงปริมาณ แบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งเป็น 5 ตอน จำนวน 76 ข้อ หาค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ในระหว่าง 0.60-1.00 ตรวจสอบความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .908

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ มีการดำเนินการเก็บข้อมูลโดยขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อความความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์ ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อทำการสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้ ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลา และสถานที่ที่นัดไว้ จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึก และการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์ แล้วนำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อทำการวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

2. การวิจัยเชิงปริมาณ มีการดำเนินการเก็บข้อมูลโดยขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงกลุ่มเป้าหมาย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้ จำนวน 400 ชุด และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง แล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้อง ได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์ จำนวน 400 ชุด หรือคิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียง และจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์ และสร้างข้อมูลสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ เพื่อที่จะได้ศึกษาประเด็นได้ลึกซึ้ง เมื่อประเด็นใดวิเคราะห์แล้วไม่มีความชัดเจนก็จะมี การตามไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นที่ขาดหาย เพื่อนำมาตอบคำถามให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปของการสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองในการตัดสินใจใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า โดยภาพรวมทั้ง 7 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.06$)

2. ปัจจัยการสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองแบบประชาธิปไตย ในการตัดสินใจใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า โดยภาพรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ประกอบด้วย 1) ด้านความต้องการ 2) ด้านแรงจูงใจ 3) ด้านบุคลิกภาพ 4) ด้านทัศนคติ 5) ด้านการรับรู้ 6) ด้านการเรียนรู้ แต่ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านทัศนคติ ด้านการรับรู้ ด้านความ

ต้องการ ด้านแรงจูงใจ และด้านบุคลิกภาพ ซึ่งจะเห็นได้ว่า การเรียนรู้ เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่มีความสำคัญต่อการสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองที่ดี

3. รูปแบบการนำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรม เพื่อส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองในการตัดสินใจใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า การนำหลักสาราณียธรรมมาปรับใช้ในการสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองที่ดี ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งฝ่ายบริหาร ฝ่ายปฏิบัติการ โดยเฉพาะผู้นำซึ่งมีความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา เมื่อนำมาประยุกต์ใช้ก็จะเกิดความร่วมมือในการดำเนินงาน การป้องกัน และการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์กร หรือหน่วยงานได้เป็นอย่างดี ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- กายกรรม เป็นการแสดงออกทางกายด้วยความเมตตา มีกิริยาอาการที่สุภาพเรียบร้อยและมีความหวังดีต่อกัน ให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือต่อกัน

- วาจากรรม เป็นการแสดงออกทางวาจาด้วยความเมตตา ใช้คำพูดที่สุภาพ น้ำเสียงที่ไพเราะ ฟังแล้วสบายใจ โดยการพูดทุกครั้งเป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมมากที่สุด

- มโนกรรม เป็นการแสดงออกทางใจด้วยความเมตตา โดยตั้งใจปรารถนาดีต่อกัน นึกคิดแต่ในสิ่งที่จะก่อประโยชน์ให้แก่กันและกัน ไม่คิดเบียดเบียนมุ่งร้ายผู้อื่น

- สาธารณโภคี เป็นการแบ่งปันในสิ่งของที่ได้มาโดยชอบธรรม มีความสุขในการให้ แม้เป็นของเล็กน้อยก็ไม่หวง นำมาแบ่งปันให้ได้ใช้สอยบริโภคโดยทั่วกัน เป็นการให้โดยไม่หวังประโยชน์เพื่อตน

- สีสลัมมัญญตา เป็นการประพฤติตนตามระเบียบวินัยของสังคม มีความสุจริตทางกาย วาจา เพื่อให้เกิดความประพฤติที่ดีงามต่อกัน การประพฤติตามระเบียบวินัยนั้น ยังช่วยไม่ให้เกิดการเบียดเบียนผู้อื่น

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปของการสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองในการตัดสินใจใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า โดยภาพรวมทั้ง 7 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ประกอบด้วย 1) ด้านเคารพกฎหมายและกฎกติกามากที่สุด 2) ด้านใช้สิทธิแต่ไม่ละทิ้งหน้าที่ในระบอบประชาธิปไตย 3) ด้านใช้เสรีภาพด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม 4) ด้านรักความเป็นธรรมและความเสมอภาค 5) ด้านมีภราดรภาพและยอมรับความแตกต่าง 6) ด้านเห็นความสำคัญของประโยชน์ส่วนรวม 7) ด้านมีส่วนร่วมทางการเมือง แต่ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านเคารพกฎหมายและกฎกติกามากที่สุด ซึ่งจะเห็นได้ว่า การเคารพกฎหมายและกฎกติกานั้น เป็นหลักการพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมโดยปกติสุข เป็นการปฏิบัติตามสิทธิความเป็นพลเมือง และไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น โดยทุกคนในสังคมนั้น ๆ จำเป็นต้องเรียนรู้กฎกติกาของสังคม พร้อมทั้งต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม ซึ่งการยอมรับและปฏิบัติตามกฎกติกาของสังคม เป็นสิ่งสำคัญของระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย และเป็นการสร้างจิตสำนึกในการแสดงออกทางการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิษฎา ศรีเครือคง และคณะ, 2559 : 207-218) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างจิตสำนึกป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสังคมไทย” ผลการวิจัยพบว่า 1. กระบวนการป้องกันทุจริตคอร์รัปชันของ อบต. ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ปัญหาการบริหารงานใน อบต. ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์ปัญหาการบริหารงานนอก อบต. ขั้นที่ 3 การแสวงหาหลักการบริหารและหลักพุทธธรรม เพื่อการบริหาร อบต. ขั้นที่ 4 การมุ่งผลลัพธ์การบริหาร 2 ประการ คือ ระดับการประเมินผล ลดการทุจริตคอร์รัปชันในการบริหารงาน อบต. และเพิ่มความโปร่งใสในการบริหารงาน อบต. 2. แนวทางการเสริมสร้างจิตสำนึกในการป้องกันทุจริตคอร์รัปชันของ อบต. ต้องมีหลักการ 5 ประการ คือ 1) มีหลักคุณธรรมพระราชทานนำการบริหาร 2) มีหลักการจัดการงาน อบต. ทั้งเรื่องงาน คน และอำนาจ 3) มีหลักการจัดการงานสาธารณะ 4) มีหลักธรรมาภิบาล และ 5) มีหลักพุทธธรรม 3. รูปแบบการเสริมสร้างจิตสำนึกการป้องกันการคอร์รัปชันของ อบต. รูปแบบกระบวนการสร้างเสริมจิตสำนึกการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันใน อบต. ประกอบด้วยสาระสำคัญ 5 ชุดความรู้ คือ 1) ระบบงานสำคัญของ อบต. 2) การวิเคราะห์ปัญหาการบริหาร อบต. 3) การวิเคราะห์ปัญหาการบริหารเชิงธรรมาภิบาล 4) ปัญหาเชิงการจัดการสาธารณะ 5) ส่งเสริมการแสวงหาหลักการบริการและคุณธรรมนำการบริหาร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญส่ง นาสวง (2560 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดีของเยาวชนตามหลักพุทธธรรมของพระสอนศีลธรรม” ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดีของเยาวชนตามหลักพุทธธรรมของพระสอนศีลธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านทักษะทางสังคมอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านความรู้ ด้านร่างกาย

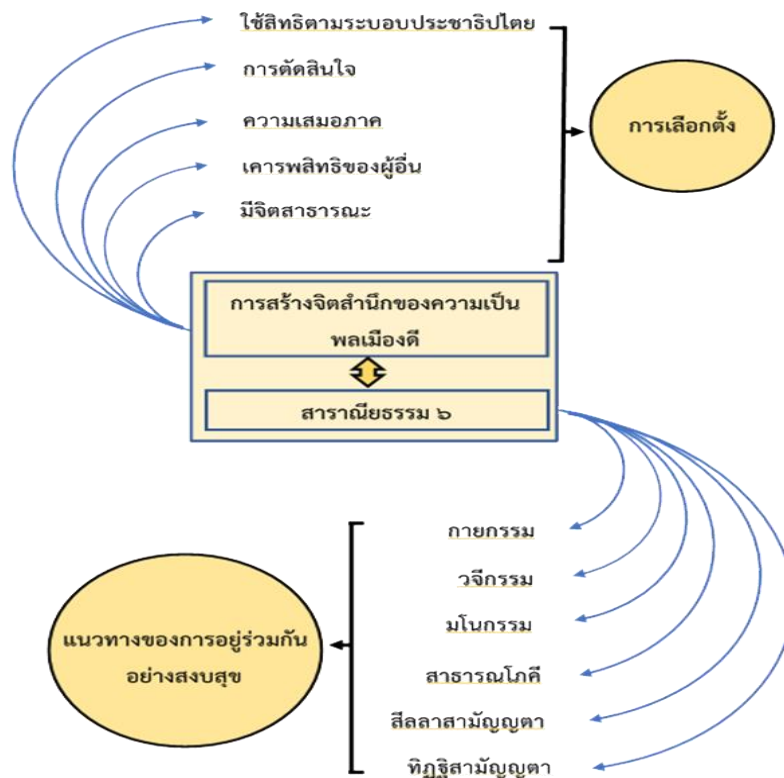
และด้านจิตใจ 2) คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดีของเยาวชนตามหลักพุทธธรรม (พระสอนศีลธรรม) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น โดยเรียงจากมากไปหาน้อย พบว่า การแสดงความเคารพและกล่าวคำทักทายด้วยคำสุภาพกับบิดามารดา ญาติผู้ใหญ่ ครูอาจารย์ และเพื่อน ความเคารพเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน รวมถึงการร่วมกันติดตาม ประเมินผล ปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก และการมีความคิดกว้างไกล สามารถวิเคราะห์ วิจัยแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล อยู่ในระดับมากเช่นกัน

2. ปัจจัยการสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองแบบประชาธิปไตย ในการตัดสินใจใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า โดยภาพรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ประกอบด้วย 1) ด้านความต้องการ 2) ด้านแรงจูงใจ 3) ด้านบุคลิกภาพ 4) ด้านทัศนคติ 5) ด้านการรับรู้ 6) ด้านการเรียนรู้ แต่ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านทัศนคติ ด้านการรับรู้ ด้านความต้องการ ด้านแรงจูงใจ และด้านบุคลิกภาพ ซึ่งจะเห็นได้ว่า การเรียนรู้ เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่มีความสำคัญซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์และการฝึกฝน การเรียนรู้จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารที่มีความถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง หรือกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่แท้จริง เพื่อให้ประชาชนเข้าใจถึงสิทธิ และปฏิบัติตามหน้าที่ความเป็นพลเมืองที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนริศ จันทวรรณ (2559 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย : กรณีศึกษานักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ระดับปริญญาตรี ส่วนกลาง” ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย อยู่ในระดับค่อนข้างสูง โดยมีระดับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยด้านการปกครองตนเอง และการเคารพสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ส่วนด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผลการวิจัยเชิงคุณภาพก็มีความสอดคล้องกัน เมื่อเปรียบเทียบความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปรากฏว่า เพศ และอายุ มีความสัมพันธ์กับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ส่วนภูมิภาคที่อยู่อาศัย ไม่มีความสัมพันธ์กับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ผลการวิจัยเชิงคุณภาพก็มีความสอดคล้องกัน ผลการวิจัยยังพบอีกว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการกล่อมเกลາทางการเมืองค่อนข้างสูง เมื่อพิจารณาตามตัวกลางของกระบวนการกล่อมเกลາทางการเมือง ได้แก่ ครอบครัว กลุ่มเพื่อน สถาบันการศึกษา กลุ่มสังคม สื่อมวลชน กลุ่มสื่อสังคมออนไลน์ ก็พบว่า ได้ผลเช่นเดียวกัน จากผลการวิจัยเชิงคุณภาพยังพบว่า รูปแบบการปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวกลาง นอกจากจะเป็นการเผชิญหน้าแล้ว ยังมีการปฏิสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์อีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุกัญญาณัฐ อบสิน (2564 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง” ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง เป็นกิจกรรมที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง หรือมีบทบาทสำคัญในกิจกรรมทางการเมือง เป็นต้นว่า การติดตามข่าวสารทางการเมือง การใช้สิทธิเลือกตั้งและการรณรงค์หาเสียงการเลือกตั้ง การสนทนาเรื่องการเมือง การเข้าร่วมทำกิจกรรมทางการเมืองกับพรรคการเมืองและกลุ่มทางการเมือง การติดต่อกับนักการเมือง การชุมนุมทางการเมือง และการสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง การออกไปเลือกตั้งเพราะต้องการเลือกคนดี เลือกพรรคดี เข้าไปปกป้องผลประโยชน์ของประเทศชาติ และต้องการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ เพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์ของส่วนรวม ตลอดจนอยากให้การเลือกตั้งเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ ยุติธรรมและเที่ยงธรรม มีความเสมอภาคที่เท่ากันและผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งมีสิทธิเท่าเทียมกัน

3. การนำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรม เพื่อส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองในการตัดสินใจใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการนำหลักสารณียธรรม มาประยุกต์ใช้ซึ่งประกอบด้วย 1) ด้านกายกรรม การช่วยเหลือกิจธุระและเอื้อเฟื้อต่อสังคมด้วยความเต็มใจ 2) ด้านวจีกรรม แนะนำเชิญชวนทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์อยู่เสมอ 3) ด้านมโนกรรม การประพาดิตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคมส่วนรวม 4) ด้านสาธณโภค การแบ่งปันลาภผลที่ได้มาโดยชอบธรรม 5) ด้านศีลสามัญญตา อยู่ร่วมกับผู้อื่นและมีความประพฤติดีงาม 6) ด้านทิวฐิสามัญญตา มีความเห็นชอบร่วมกัน ไม่ยึดถือตนเองเป็นใหญ่ ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านกายกรรม การช่วยเหลือกิจธุระและเอื้อเฟื้อต่อสังคมด้วยความเต็มใจ รองลงมาคือ ด้านทิวฐิสามัญญตา มีความเห็นชอบร่วมกัน ไม่ยึดถือตนเองเป็นใหญ่

ด้านมโนกรรม การประพฤติตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคมส่วนรวมด้านสาธารณโภคี การแบ่งปันลาภผลที่ได้มา โดยชอบธรรม ด้านศีลสมาสมาญตา อยู่ร่วมกับผู้อื่นและมีความประพฤติดีงาม และด้านวัจจกรรม แนะนำเชิญชวนทำในสิ่งที่เกิดประโยชน์เสมอ ซึ่งจะเห็นได้ว่า การประยุกต์หลักพุทธธรรม เพื่อส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมือง ในการตัดสินใจใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น ด้านกายกรรม คือการช่วยเหลือกิจธุระและเอื้อเฟื้อต่อสังคมด้วยความเต็มใจ เป็นสิ่งสำคัญมากที่สุดเป็นอันดับแรก เนื่องจากการสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองในการตัดสินใจใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามหลักกายกรรม เป็นการให้ความสนใจของประชาชนในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยมากยิ่งขึ้น ประชาชนเริ่มหันมาให้ความสำคัญกับตัวแทนที่จะเข้าไปทำหน้าที่แทนตนในรัฐสภา เพราะการเมืองเป็นเรื่องของปากท้องประชาชน ซึ่งประชาชนมีอำนาจตัดสินใจทางการเมืองและการบริหารงานของภาครัฐ ที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตและวิถีชีวิตในชุมชนของตนเอง และยังสามารถใช้อำนาจในการตรวจสอบ ควบคุมการทำงานของผู้แทนระดับท้องถิ่น และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รวมถึงสนใจติดตามข่าวสารผ่านสื่อต่าง ๆ ในการดำเนินงานและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาสุริยะ มหฺทโว (มาธรรม) (2564 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักสสารณียธรรมเพื่อส่งเสริมความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์หลักสสารณียธรรม เพื่อส่งเสริมความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ความเต็มใจและทุ่มเทในการทำงานเพื่อองค์กร 2) ความภาคภูมิใจในการเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร 3) ความต้องการที่จะดำรงความเป็นสมาชิกภาพขององค์กร 4) ความจงรักภักดีต่อองค์กร 5) ความเสียสละเพื่อองค์กร มีปัจจัยพื้นฐาน 2 อย่าง คือ แรงจูงใจในการปฏิบัติงานและการสร้างความผูกพันต่อองค์กร นอกจากนั้น ยังประยุกต์หลักสสารณียธรรม 6 มาใช้ เพื่อเป็นตัวส่งเสริมให้เกิดความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรมากยิ่งขึ้น ดังนี้ 1) เมตตา กายกรรม (การกระทำดีต่อกัน) ประกอบด้วย สุภาพเรียบร้อย ให้การช่วยเหลือ มีความเป็นกัลยาณมิตรต่อกัน เคารพในสิทธิเสรีภาพ 2) เมตตาวัจจกรรม (การสื่อสารเข้าใจกัน) ประกอบด้วย วาจาสุภาพ บอกแจ้งสิ่งที่จำเป็นประโยชน์ เจรจาใช้เหตุผล เป็นกระบอกสื่อเชื่อมโยงความเข้าใจ 3) เมตตาโมกขกรรม (เคารพในความคิดผู้อื่น) ประกอบด้วย ตั้งจิตปรารถนาดี นึกคิดแต่ในสิ่งที่เกื้อประโยชน์ แสดงความรักและไมตรี ยอมรับความคิดเห็น 4) สาธารณโภคี (การแบ่งปันกัน) ประกอบด้วย แบ่งปันในสิ่งของที่ได้มาโดยชอบธรรม กระจายรายได้ที่เป็นธรรม ขจัดความเหลื่อมล้ำ 5) สีสสมาญตา (การรักษาระเบียบวินัย) ประกอบด้วย รักษาระเบียบข้อบังคับ ประพฤติตามกฎระเบียบ ผดุงความยุติธรรม 6) ทิฐีสมาญตา (เชื่อมั่นในหลักการร่วมกัน) ประกอบด้วย มีความเห็นชอบร่วมกัน ปรับความเข้าใจด้วยเหตุผลและหลักการ ยอมรับในความคิดเห็นที่แตกต่าง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัชชา อมราภรณ์ (2564 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการสร้างความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ในประเทศไทย” ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการสร้างความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ในประเทศไทย มีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้ คือ ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์กร มีความรู้สึกผูกพันอย่างสูงต่อองค์กร เลื่อมใสศรัทธาในเป้าหมายขององค์กร พยายามปฏิบัติงานมากขึ้น โดยมีปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพัน มีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้ คือ ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ปฏิบัติงาน โครงสร้างองค์กร ลักษณะของบทบาท ประสบการณ์ในการทำงาน นอกจากนั้น ยังมีหลักธรรมสสารณียธรรม 6 เป็นหลักธรรมที่ส่งเสริมความผูกพัน โดยมีองค์ประกอบคือ ปฏิบัติต่อกันและกันอย่างถูกต้องตามบทบาทและหน้าที่ (เมตตากายกรรม) พุดจาดี สุภาพ แสดงความเคารพนับถือกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง (เมตตาวาจกรรม) ตั้งจิตปรารถนาดี คิดทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่กัน (เมตตาโมกขกรรม) ได้สิ่งของมาก็แบ่งปัน ช่วยเหลือ ยามเดือดร้อน (สาธารณโภคี) ประพฤติสุจริตต้องมาก่อน สร้างความดีงามถูกต้องตามระเบียบ (สีลสมาญตา) เพียบพร้อมในการรับคำแนะนำและปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น (ทิฐีสมาญตา) นอกจากนั้นยังมี “ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน” เป็นฐานให้เกิดความผูกพันต่อองค์กรด้วย มีองค์ประกอบ รายได้หรือค่าตอบแทน ความมั่นคงปลอดภัยในการปฏิบัติงาน สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ความต้องการแสดงความจงรักภักดี และความต้องการในศักดิ์ศรีของตัวเอง

องค์ความรู้จากการวิจัย

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากแผนภาพที่ 1 ผู้วิจัยสามารถสรุป องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัยเรื่อง “การสร้างจิตสำนึกของความเป็นพลเมือง ในการตัดสินใจใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา”

การสร้างจิตสำนึกของความเป็นพลเมืองดี

การสร้างจิตสำนึกนั้น จะต้องเริ่มตั้งแต่การกระบวนการคิด การพูด การลงมือทำ โดยจะต้องผ่านกระบวนการไตร่ตรอง หรือการพิจารณาอย่างรอบคอบและมีเหตุผล เพื่อปลูกฝังในส่วนของการรับผิดชอบของตัวบุคคลให้รู้จักหน้าที่ มีความกระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมในสังคม เห็นความสำคัญของบุคคลอื่น ซึ่งประกอบด้วย

1. มิจิตสาธารณะ เป็นหลักสำคัญของการเป็นพลเมืองดีของชาติ เพราะบุคคลที่มีจิตสาธารณะ เป็นผู้ที่มีความตระหนักในหน้าที่ มีความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อสังคม ทั้งในส่วนองสิทธิของตน และไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น โดยส่วนใหญ่ทุกคนมักตื่นตัวต่อสื่เพื่อตนเอง ไม่สนใจว่าจะเกิดอะไรขึ้นกับส่วนรวม หรือกับบุคคลอื่น มุ่งหวังเพื่อประโยชน์ส่วนตนเท่านั้น ซึ่งแสดงถึงการขาดจิตสาธารณะของคนในสังคม โดยมีสาเหตุที่เกิดขึ้นอย่างหลากหลาย เช่น การถูกรวบจำทางความคิดและการสื่อสารทางสังคม การย่อหย่อนต่อศีลธรรม การขาดระเบียบวินัย การทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ฉะนั้น จิตสาธารณะ จึงต้องให้ความสำคัญต่อประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน

2. เคารพสิทธิของผู้อื่น เป็นหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยมีรัฐธรรมนูญเป็นแม่บท เพื่อกำหนดกรอบให้ทุกภาคส่วนของสังคมยึดถือและปฏิบัติร่วมกัน ซึ่งเป็นกรอบสำคัญที่ประชาชนทุกคนต้องยึดมั่นในการดำรงตนอย่างเหมาะสม โดยทุกคนมีสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ตามที่ รัฐธรรมนูญกำหนด และหากประชาชนทุกคนรู้และเข้าใจถึงสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ของตนแล้ว และต่างปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด โดยไม่ละทิ้งสิทธิของตน และไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น จะทำให้ประชาชนในชาติสามารถอาศัยอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข ไม่เกิดการเบียดเบียนซึ่งกันและกัน และชาติบ้านเมืองก็จะมีการพัฒนา มีความเจริญก้าวหน้าต่อไป

3. ความเสมอภาค เป็นหลักที่อยู่ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยเช่นกัน โดยความเสมอภาคเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนทุกคน และเป็นศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ซึ่งทุกคนจะต้องได้รับการรับรองและคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่จำกัดเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา ถิ่นกำเนิด และหลักความเสมอภาคนี้ ยังช่วยควบคุมมิให้รัฐใช้อำนาจของตนตามอำเภอใจ และทุกคนสามารถตรวจสอบการดำเนินงานของภาครัฐ ว่ามีความโปร่งใสหรือบริหารจัดการเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมหรือไม่ และความเสมอภาคยังรวมถึงสิทธิการแสดงออกทางความคิดทางวาจา และทางกาย ได้อย่างเสรี โดยอยู่ภายใต้กฎหมายที่เป็นธรรม

4. การตัดสินใจ เป็นขั้นตอนการเลือกจากทางเลือกหลาย ๆ ทางเลือก โดยมีความคาดหวังว่าจะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงพอใจ ซึ่งในหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย การตัดสินใจเป็นกระบวนการใช้สิทธิของตนเองลงคะแนนเสียงเลือกตัวแทน เพื่อทำหน้าที่แทนตนในการปกครองและระดับของประเทศ เช่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด การเลือกตั้งนายกเทศมนตรี เป็นต้น การเลือกตั้งที่เป็นประชาธิปไตยนั้น ต้องเป็นการเลือกตั้งโดยเสรี กล่าวคือ ต้องเปิดกว้างในทางความคิด การแสดงออก ยอมรับความแตกต่างที่บุคคลอื่นตัดสินใจ และในการเลือกตั้งจะต้องไม่ถูกอำนาจทางการเมืองครอบงำการตัดสินใจ ไม่มีการชี้นำหรือบังคับให้เลือก จะต้องเลือกโดยบริสุทธิ์และยุติธรรม

5. ใช้สิทธิตามระบอบประชาธิปไตย เป็นการใช้อำนาจ หรือผลประโยชน์ที่ได้รับการคุ้มครองและรับรองตามกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นสิทธิในชีวิตและร่างกาย สิทธิในครอบครัว สิทธิในการประกอบอาชีพ สิทธิในการดำเนินชีวิต สิทธิในชื่อเสียง สิทธิในการใช้ที่สาธารณะ เป็นต้น นอกจากนี้ประชาชนยังมีสิทธิเกี่ยวกับทรัพย์สิน เช่น สิทธิความเป็นเจ้าของในทรัพย์สินนั้น โดยการถือกรรมสิทธิ์และสามารถใช้ประโยชน์ได้ตามต้องการ และที่สำคัญคือ สิทธิในการใช้สิทธิใช้เสียงในการเลือกตั้ง หนึ่งเสียงมีค่าเท่ากันตามระบอบประชาธิปไตย รวมถึงหน้าที่ที่บุคคลต้องกระทำ หรืองดเว้นการกระทำตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งหน้าที่จะมีความสัมพันธ์กับสิทธิโดยตรง ฉะนั้นทั้งสิทธิและหน้าที่มีความจำเป็นต้องปฏิบัติให้อยู่ภายใต้กฎหมายกำหนด และไม่ใช้สิทธิ หรือปฏิบัติตามอำเภอใจ

ดังนั้น การสร้างจิตสำนึกของความเป็นพลเมืองดี จะต้องประกอบด้วยหลักการปฏิบัติตนที่เป็นไปเพื่อส่วนรวม เคารพสิทธิของผู้อื่น ไม่ละเลยต่อหน้าที่ของตน ไม่เอาเปรียบซึ่งกันและกัน ยอมรับในการตัดสินใจของผู้อื่น และใช้สิทธิของตนในการเลือกตั้งอย่างโปร่งใส โดยไม่เห็นแก่อำมีสินจ้างใด ๆ ที่เป็นบ่อเกิดของการทุจริตในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย

สารานุกรม 6

การนำหลักสารานุกรม มาปรับใช้ในการสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองที่ดี ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งฝ่ายบริหาร ฝ่ายปฏิบัติการ โดยเฉพาะผู้นำ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา เมื่อนำมาประยุกต์ใช้ก็จะเกิดความร่วมมือในการดำเนินงาน การป้องกัน และการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์กร หรือหน่วยงานได้เป็นอย่างดี ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. กายกรรม เป็นการแสดงออกทางกายด้วยความเมตตา มีกิริยาอาการที่สุภาพเรียบร้อยและมีความหวังดีต่อกัน ให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือต่อกัน เคารพในสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น ให้ความสำคัญแก่ทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ในฐานะความเป็นมนุษย์ด้วยกัน โดยไม่จำกัดชนชั้นวรรณะ เพศ หรืออายุ เพราะถือว่าทุกคนมีความเสมอภาคทางด้านสังคม และแนวทางในการปฏิบัติตนตามจารีต ประเพณี และข้อกฎหมาย เพื่อความสงบเรียบร้อยในสังคม โดยไม่เอาเปรียบกัน เป็นสังคมแห่งการถ้อยทีถ้อยอาศัย สร้างความสามัคคีของหมู่คณะให้เกิดขึ้น

2. วาจกรรม เป็นการแสดงออกทางวาจาด้วยความเมตตา ใช้คำพูดที่สุภาพ น้ำเสียงที่ไพเราะ ฟังแล้วสบายใจ โดยการพูดทุกครั้งเป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมมากที่สุด ไม่พูดเพื่อให้ร้าย หรือทำลายจิตใจของคนอื่น เป็นการแสดงถึงความหวังดีต่อกัน เพื่อให้เกิดความเคารพซึ่งกันและกันในสังคม ใช้เหตุผลในการเจรจา ไม่ใช้อำนาจแห่งโทสะหรือใช้อารมณ์ในการแก้ปัญหา และที่สำคัญจะต้องไม่พูดในสิ่งที่เป็นที่จ้อง เพื่อทำให้ทุกคนเกิดความเข้าใจผิด และไม่สร้างความแตกแยกในสังคม เนื่องจากพูดเพื่อหวังประโยชน์ส่วนตนเท่านั้น แต่ต้องพูดเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม

3. มโนกรรม เป็นการแสดงออกทางใจด้วยความเมตตา โดยตั้งจิตปรารถนาดีต่อกัน นึกคิดแต่ในสิ่งที่จะก่อประโยชน์ให้แก่กันและกัน ไม่คิดเบียดเบียนมุ่งร้ายผู้อื่น คิดเพื่อทำประโยชน์ต่อส่วนรวม คิดในทางบวกอยู่เสมอ และยิ้มแย้มแจ่มใส ให้เกียรติแก่ผู้อื่น มีน้ำใจที่ดีต่อกัน มีความจริงใจทั้งต่อหน้าและลับหลัง ไม่มีลักษณะที่เรียกว่าจู้จี้จุกจิกต่าง แต่เป็นการเปิดใจยอมรับจุดต่างและอยู่ด้วยจุดร่วม แม้จะมีความแตกต่างทางเชื้อชาติ ศาสนา และสติปัญญา ก็ไม่รังเกียจ หรือแบ่งแยกกัน มีความรักและสามัคคีกัน

4. สาธารณโภคี เป็นการแบ่งปันในสิ่งของที่ได้มาโดยชอบธรรม มีความสุขในการให้ แม้เป็นของเล็กน้อยก็ไม่หวง นำมาแบ่งปันให้ได้ใช้สอยบริโภคโดยทั่วกัน เป็นการให้โดยไม่หวังประโยชน์เพื่อตน แต่ให้เพื่อมุ่งหวังอยากช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์ หรือความเดือดร้อน และในการแบ่งปันจะต้องประกอบด้วยจิตใจที่มีเมตตา มีความปรารถนาดีต่อกัน และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากที่สุด ในการให้ยังสามารถช่วยพัฒนาจิตใจให้เป็นคนที่มีความตระหนี่ลดน้อยลง เห็นความสำคัญในการช่วยเหลือผู้อื่นมากขึ้น

5. สีสสามัญญตา เป็นการประพัตติตนตามระเบียบวินัยของสังคม มีความสุจริตทางกาย วาจา เพื่อให้เกิดความประพัตติที่ดีงามต่อกัน การประพัตติตามระเบียบวินัยนั้น ยังช่วยไม่ให้เกิดการเบียดเบียนผู้อื่น และมีความเคารพในกฎหมายอันเดียวกันในสังคม ตลอดทั้งมีความเสมอในการดำเนินชีวิต ไม่เอาัดเอาเปรียบกัน มีความเมตตาต่อกัน เอาใจเขามาใส่ใจเรา เพราะทุกคนก็คือนมนุษย์เหมือนกัน ทุกคนจะต้องอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และสามารถสร้างความยุติธรรมให้เกิดขึ้นในสังคมประเทศชาติต่อไป

6. ทิฐีสสามัญญตา เป็นความเชื่อในเหตุผลที่เกิดขึ้น มีปัญญาในการพิจารณาอย่างรอบคอบ โดยยึดมั่นในหลักการ อุดมการณ์และอุดมคติที่ถูกต้อง ไม่ว่าจะมีความชักนำไปในทางที่ไม่ดีก็ไม่ยอมเชื่อ หรือปฏิบัติตามแต่เดชาด และยังเป็นการยอมรับในความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งทุกคนมีสิทธิที่จะแสดงออกอย่างอิสระ เพราะเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย การเป็นผู้ที่มีความเห็นที่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรมนั้น จะต้องยึดมั่นในหลักศีล 5 และธรรม 5 อย่างเคร่งครัด เพราะความเห็นที่ถูกต้องจะต้องมีธรรมเป็นองค์ประกอบในการควบคุมจิตใจและการแสดงออก

ดังนั้น หลักสารานิยธรรม เป็นหลักธรรมที่สามารถประยุกต์ใช้ในการสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองที่ดี เมื่อนำมาปฏิบัติอย่างเคร่งครัดจะช่วยอนุเคราะห์ในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข เป็นสังคมที่ถ้อยทีถ้อยอาศัยมีความเห็นอกเห็นใจกัน ไม่เบียดเบียนกัน และช่วยส่งเสริมหลักการมีส่วนร่วมในการดำเนินการในสังคม สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ และส่งผลให้การดำเนินชีวิตของทุกคนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรกำหนดนโยบายในการส่งเสริมการสร้างความสมดุลระหว่างการเมือง ภาคตัวแทนและภาคประชาชน ผ่านกระบวนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ กิจกรรมสร้างความเข้าใจในทางการเมือง กิจกรรมรณรงค์เลือกตั้งอย่างสุจริตธรรม เป็นต้น

2. ควรกำหนดนโยบายในการส่งเสริมอธิปไตยของประชาชนให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้การเมืองภาคประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการของประชาธิปไตย หรือประชาธิปไตยทางตรงมากยิ่งขึ้น

3. ควรเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองที่เอื้ออำนาจต่อระบอบประชาธิปไตยเชิงคุณภาพ และเสริมสร้างความเข้าใจในทางการเมืองให้กับเยาวชนอย่างตรงไปตรงมา

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด จะต้องให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายระเบียบที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง รวมทั้งการปลุกจิตสำนึกให้กับผู้สมัครเกี่ยวกับการเลือกตั้งทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ไม่ให้มีการซื้อสิทธิ์ขายเสียง และสร้างความสมานฉันท์ระหว่างผู้สมัครด้วยกัน

2. คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ต้องดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน เพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปด้วยความถูกต้อง รวดเร็ว และตรวจสอบง่าย

3. เสริมสร้างพลังอำนาจให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง โดยการปลูกฝังให้เกิดความสามัคคีขึ้นในชุมชน และส่งเสริมด้านข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง เพื่อไม่ให้ประชาชนตกเป็นเหยื่อของกลุ่มนักการเมือง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบในการเลือกตั้ง ได้แก่ ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง สถานที่ วิธีการหาเสียง และอื่น ๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้ง ทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับหน้าที่ความเป็นพลเมืองที่ดี ภายใต้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง

3. ควรศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกตั้ง เพื่อจะได้นำผลการวิจัยไปวิเคราะห์ และกำหนดแนวทางในการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง ทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

เอกสารอ้างอิง

- ณัฏชา อมราภรณ์. (2564). รูปแบบการสร้างความรู้ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ในประเทศไทย. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- นริศ จันทวรรณ. (2559). ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย : กรณีศึกษานักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ระดับปริญญาตรี ส่วนกลาง. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 7 (1), 103-104.
- บุญส่ง นาแสง. (2560). การเสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดีของเยาวชนตามหลักพุทธธรรมของพระสอนศีลธรรม (รายงานการวิจัย). สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสุริยะ มหฺทโว (มาธรรม). (2564). การประยุกต์หลักสราณียธรรมเพื่อส่งเสริมความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วัชรภรณ์ โพธิ์สีดา. (2543). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษ. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2560). แผนยุทธศาสตร์ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580). สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง.
- สุกัญญาณัฐ อบอุ่น. (2564). การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อภิษฎา ศรีเครือตง และคณะ. (2559). การเสริมสร้างจิตสำนึกป้องกันการทุจริตคอร์ปชั่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสังคมไทย (รายงานการวิจัย). สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Bryan S. Turner. (2000). Contemporary problems in the theory of citizenship. *Citizenship and Social Theory*. London : Sage Publications Ltd.